

MEDITATIUNI

continuare din Gazeta Nr. 57.

Sa lasam dara la o parte toate incercarile de care ni acru sufletulu si sa facemu o uniune statornica, dreapta, umana si din toate partile perfecta, dupa norm'a cea divina: „Fiti un'a precumu eu si tatalu una suntemu“. Si acesta uniune se fia in redicarea de totu felu de institute de lipsa la inaintarea in cultura si la inlesnirea mijloceloru de traiu. Dupa care aru urma pote din partea contendentulu meu: „Uniunei in intielesulu acesta nici eu insumi nu iasiu sta in contra, asta uniune pentru romani nu numai aru fi folositoare, da acumu e tocma necesaria, asta si eu dicu se o faca romanii, altmintre nu potu se se smulga din ghiarele intunerecului. —

Asia e! de mai simte romanulu in sine spiritu de viatia acela numai prin ideea aceasta precatu de subluma atatu de fireasca, a uniunei in intielesulu atinsu, se pote nutri, ca se nu espiredie inainte de tempu.

De aru fi fostu petrunsi stramosii nostri de necesitatea acestei uniuni numai pe de jumătate atata, catu au fostu de atate ori fanatizati spre ase uni, aci cu beseric'a resaritului, mai cu a apusulu candu cu greci, candu cu serbi, bulgari, rusi, ca si candu preste ei nu s'aru fi intinsu divina toleranta a se „inchina tatalui cu duhulu si cu adevverulu“ — inca atunci la inceputu aru fi datu la o parte dora si-in toate celelalte, si aru fi primitu singura asta uniune, basata pe cuvintele mantuitoriului, sub a carei scutu in veci n'aru fi avutu trebuintia de alta; — dar' strainii si unii mercenari nu se indestulira cu aceea, ca seminara inprumutata ura religionaria cea mai primesdiosa intre frati, ci fusera destulu de indraciti maestri, si pentru secura fructificarea acestia, diferintia adeca de unu firu de

peru, ce este intre ambe sororile religioni, descriinduo a fire mare catu unu munte a carui frunte se innaltia pana in norii ceriului; — si iata ca se ajunsse fructulu multu amaru alu steneleloru: remanerea indereptu in cultura! —

Acumu inse dupa ce esiramu din tempurilo acele obscure, candu a sili consciinti'a, a vena sulte nevinovate pe sam'a intunerecului, a invalui orb'a lume in resboie desperate, si a uda pamentulu cu sangele miiloru de omeni fanatisati ce se trimeteau pe cealalta lume, ca arvuna castigarei unti ungliletu de pamintu ear' pecatoru in resaritu, unde se se redice vreo manastire pentru careva calugaru grecu, care in intensa sea negutiatoria catra apusu cu mostele santiloru se fia destulu de istetiu a ne mentui relegiunea de apunere, si sulte de poire vecinica (?) . . . se socotea celu mai mare meritu, care luva pune cineva pentru omenime; — acumu in mijloculu luminarei suntemu tari in credintia ca romanii nu si voru mai jertfi bun'a cointielegere dintre sine machinatiuniloru diavolesci, de aru umbla cineva nu numai cu palari'a in bota, ci si cu novoiea rea in spinare predicandu unini contrarie uniunei pentru cultura. Si in credintia asta ne intaresce pre noi nu numai santian'a causei, ci si cunoscuta insufletire, si divina solie a braviloru barbati meniti de provedintia a gubernanaiea culturei romane, carii si prin mijloculu valuriloru confessionale o voru sci feri de periculosii — acumu cunoscutii scopuli, in carii asia cu dauna se lovise, si o voru conduce la doritu lu manu; — era nouele tentatiuni spre a rumpe seu bater'a relasa numai sant'a legatura a iubirei fratiesci dintre roman, din causa vreuului punctu religionarin accidentalu, se voru intorce spre a acoperi pre fabricantii sei, se voru topi dinaintea radielorlu luminei, ca si cear'a de faci'a focului!

IV.

Unu riu, ce sierpuindu prin midiloculu unei campie infrumsetiate de multicolorele flori miro-sitóre, infaciosiadie icon'a apunerii desfatariloru lumesci, esi are isvorele suale desfundate dela natura; — da isvorele oceanului culturai nostre nationale numai prin strinsa abnegare de interesele private, numai prin prompta jertfire atotu acea, ce ne sta in putintia, numai prin uniunea puteriloru materiale si morale, a averiloru si cunosciinteloru intielesuale se potu deschide.

Catu de fericitu aru fi acela care intr' unu minutu aru fi in stare a percurge tota tain'a aceast'a si intr' alu doile tota problem'a deslegata o aru pune innaintea tribunalului natiunii! . . . Eu in sa pe care natur'a nu si a espendatu asia cu redicat'a maretiele suale donuri, si de masiu incerca a plutire pre marginile netedului locu, da redicandeloru valuri ale profundeii mari nu mi voiu espune timida luntritia cu invederatulu periculu al naiefrangerei patiminde, ci mevoiu restringe in angustulu cercu in care me aflu, si in tacerea noptei emi voiu continua meditatiunile! . . .

Parinti nostri demni de eterna aducere aminte, cunoscura adevurul mentionatu, ei inca in epoc'a nesciintiei se apucasera a resipi baricadele intunecului ce sta in calea propasirii romanului ca tra cultura; ei incepusera a redica scole, dupa midiloele de atunci, destulu de bune, da fii loru spre netersa - si rusine le lasara a se pustiire; si noi astadi la multe din ele abia le scimu loculu unde candva au inflorit. De altele asia nu scimu nimicu, ca si candu fundatorii loru le ar fi dusu inpreuna cu sine pe cealalta lume; — ore ce inpregurare aru face ca noi se rusimu dinaintea adorateloru umbre ale parintiloru nostri astadi atatu de tare de nu nearu fi lasatu ei acele scóle? Aceea, ca noi n'amu redicatu mai bune decatu ale loru, de buna sama nu nearu face a rusi dupa ce acumu neamu dedatu in pripa a respunde cu: „N'amu avutu modru, ne a inpedecatu seracia. Parintii nostri redicara famósele scole ale Blasiului, noulu acestu parnasu alu museloru romane, care face onóre natiunii romane pana la estremele regiuni pre unde e cunoscutu; — de aci se inprestieau radiele luminei in tote partile, care respandeau negur'a nesciintiei, si desecau intuneculu superstitiuniloru dintre romani ca si lucindulu sore roa deminetiei. — Blasiulu fuse dara pentru ro-

mani fontan'a cea cu apa vie a luminarei, de unde se purta cu vasurelele la cele mai departate locuri spre stemperarea setei de invatiatura; — cati barbati mari, de ambe republicele bine meritati subministra Blasiulu Monarchiei si altoru state Europe! Blasiulu e si astadi o peatra din capulu unghiului la maretiele edificie ale culturai romane. — Si ce nu i de perdutu din vedere, parintii nostri redicara scolele aceste dupa fatal'a catastropha a desbinarii romaniloru in uniti si neuniti si loruleau placutu ale numi-si noa ne place ale chiama si astadi, nu unite, nu confessionale; ci „Scóle romane,“ — frumósa numire! — Si precumu ploea — man'a asta cereasca — in tempulu secetei recoresce tote plantele pamentului, nefacundu destingere intre mirositorea rosa, si puturos'a cucuta; in togma aceste scole recorira animile arse de dorulu invatiaturei a tuturor romaniloru fora osebire. — Cu redicarea scoleloru din Blasiu, resari lucéferulu culturai nostre.

Vediindu romanii ca lucéferulu le a resaritu, in necauta confidentia ca diu'a se apropie se dederu la somnu, si mai dormira fara tota grigea, credindu ca amusi se voru sterna la alba diua, . . . bater de aru fi priveghiatu, crediu, ca mai curundu le aru fi resaritu sorele! . . . Se sculara, unii mai in graba, si mai ajutara sosirea dioriloru redicandu scólele Beiusiului vrednice de tota lauda, si mai alesu de candu se tienu in éle institutiunile in spiritu mai romanu dau multa sperantia pentru romani. — Iara Brasovenii cei bravi intr' unu restimpu scurtu creara — nici nu redicara — maretulu gimnasiu romanu de lege reseriteana de acolo. Institutulu cestu salutaru arata, ce pote face puterea cu intielegerea inpreunata; o minune ca asta in sa intru asia scurtu tempu, numai Brasovenii o puteau face. — Pe lunga tote inse ce s'ar mai puté dica aici — romanii Braschoveni — scuturara din temelie amortirea, desteptara pre cei ingreunati de somnu, si dederu unu esemplu speciosu alu iubirei desteptarei, alu iubirei culturai nationale, care romanii din diverse parti — pro posse — alu imitare, spre onorea si mantuintia natiunii suale suntu postiti; noi asta trebuie se o facemu, de nu vremu a trage asupra-ne ingratitudinea maicei nostre, si despectulu fratiloru nostri! . . . Braschoveniloru! „Vos etiam seri laudabunt saepe nepotes“! — Acumu abia se vedu a ne resari diorile! —

Din diori pana in resaritul sorelui e unu

dențiații, de care vorbirim mai sus, ne preveniseră că nu vom avea cu o grămadă de poante a ceea, fiindcă foarte periculoasă.

Acuma numai era vorba de simțimentul de căpătare: poziția noastră, pierderea D. arădășii ne va fi un fel de apatie care mai bine va desprinde.

Andreasul nostru, vis-avis de locuința D. arădășii, văzând că nu mai are nici o șansă de a se ridica din careșii și dăruie; dar strigărilor la trăsuri și chertărilor ospetălitate. Binele om, fără a ne arăta că mai încă diformitate, ne primim că toate mlaștrile. Pe rând ea descidea noastră, servitorii arădășii venim a ne propune, că dacă vom fi, cu trecea ana și cu vor veni și ei a ne arăta dăruie. Ea le respunse: În mlaștrile; iar amicală mea le zice: (Măsură și în sivești și în trimită și în mlaștrile și în vom mlaștrile și mai bine) (Ba urma.)

ЕПИСТОЛА X.

Алтенбург 14. Ізніс 1855.

Къріоситатеа де а vedé чентрала географік ала Германіеі мѣ дѣсе ла Алтенбургъ. Четатеа ачеаста заче сѣнтѣ 30 градѣ де лѣнѣіме ші 51 градѣ де лѣдѣіме географік, прін зрмаре формѣзѣ кіарѣ мѣлокѣл (medius locus) Германіеі; прінтрѣіса трече о апѣ мѣкѣ че се варѣл дн Плеісса. Нѣмерѣл локіторіорѣ есте чева престе 16,000 де сѣлете. — Тотѣ теріторіал дѣкатѣлі авіа се дотінде престе 24 мѣіаре географіче пѣтрате, ші нѣмерѣл тѣтрорѣ локіторіорѣ авіа фаче ла 132,000 де сѣлете. — Кастеллѣл дѣчелѣі се длаудѣ не о стѣнѣкѣ де неатрѣ дѣіантеа четѣдѣі, ші есте фортѣ формосѣ дѣіспѣс дѣлѣзнтрѣл сѣл. Не міне мѣ прінсе мѣрареа кѣндѣ вѣзѣі атѣта лѣксѣ дн каселе доміторіалѣ зѣві статѣ аша де мѣкѣ. Кастеллѣл есте меморавіал ші дн історіе пентрѣ рѣшѣтра прінсіпіорѣ дн 8. Ізніс 1455.

Дн Алтенбургъ се афѣл зѣл дѣіпнасѣі фортѣ зѣлѣ дн тотѣ прівіңделе. Едіфѣдѣл есте поз, коммодѣ, ші потѣ зѣче елегант. Днтрѣ дѣсѣл есте о кѣрѣдѣіне каре вате тарѣ ла окі. Авла е де мѣіне фѣршѣсѣ, днтрѣ дѣса се дѣіне конгресѣ

сѣлѣ фѣлософѣлорѣ дн авѣл трекѣл сѣлѣ прѣмедіңга Домнѣлі консіліаріс Др. Фосс, Дѣректѣрѣл дѣіпнасѣілі, омѣ кѣ мѣлѣтѣ ерѣдѣіне, сѣрѣосѣ ші плѣнѣ де зѣлѣ пентрѣ дѣіантеа дѣлѣдѣтѣрѣі. — Класеле дѣіпнасѣілі аз ачі о нѣмѣрѣ партікѣларѣ: чеа мѣі дѣлѣтѣ се нѣмѣште Селекта дѣлѣл дѣіса зрмѣзѣ Prіma. апоі Secunda superіor. Дн класеле мѣі де дѣіосѣ кѣрѣсѣл есте не кѣте зѣлѣ авѣ, дн челе мѣі де сѣлѣ не кѣте 2 ані. Де алтмѣнтереа обіектеле де дѣлѣдѣтѣрѣ сѣлѣтѣ ка ші дн Саксоніа. — Сѣлѣрѣі де ла ачестѣ дѣіпнасѣі мерѣ де ordіnarіс ла зѣіверсітатеа дѣла Іена, каре есте зѣіверсітатеа коммѣл а статѣрѣлорѣ тѣрѣіңѣче. — Тотѣ дн едіфѣдѣл дѣіпнасѣілі есте ші зѣлѣ семінаріс пентрѣ дѣлѣдѣтѣрѣі сѣлѣлорѣ елементарѣ, ші о сѣлѣл де сѣрдо-мѣдѣі, акѣмѣ сѣлѣтѣ дѣрѣнѣінеа Домнѣлі Др. Цавст. — Не дѣлѣл апрѣіне де кастеллѣл дѣкал, есте зѣлѣ інстѣітѣтѣ пентрѣ крѣштереа фетелорѣ позіле (Magdalenenstift). Дѣрѣнтрѣічеа ачестѣіа се нѣместѣ прѣносѣтѣ (Pābstіna), тітѣл че датѣзѣ де по тіпѣлѣ католікѣізмѣлі. Прѣносѣта актѣлѣл есте повіла Домнѣлѣл von Friesen кѣ епітетѣл де Есчеллендѣ. Кѣндѣ вісітаі інстѣітѣтѣл, еѣ не авѣі опореа де а о vedé, кѣчі ера волѣвѣ. О дѣлѣдѣтѣрѣ дѣілі арѣтѣ сѣлѣла каре се коммѣіне дн 8 класе ші нѣмерѣ акѣмѣ ла 44 де елеѣе повіле. Домнѣі еі дѣілі спѣсе кѣ копѣілеле дѣлѣдѣтѣ літѣна дѣрманѣл кѣ елементеле штѣіңделорѣ, ші літѣна франзѣзѣ ші еңглезѣ, пѣлѣ дн вѣрѣта де копѣіртѣчѣіне (14—16 ані), ші плѣтѣскѣ пентрѣ дѣлѣдѣтѣрѣ ші едѣкѣчѣіне о сѣлѣтѣ дѣісѣмнатѣ, дѣіосѣ не фѣл дн старѣ де а мѣі да дѣіфортѣчѣіні мѣі де парте. — Афѣрѣ дѣ ачестѣа мѣі сѣлѣтѣ ші авѣі сѣлѣле де фете дн четате, прѣкѣітѣ ші мѣі мѣітѣ сѣлѣле елементарѣ ші прѣімарѣ де вѣіедѣі.

ЕПИСТОЛА XI.

Халла 17. Ізніс 1855.

Халла есте о веке четате дѣрманѣл, лѣнѣл рѣлѣ Саала, кѣ фортѣ мѣрі саріне (пѣлѣ ла 300,000 чентенаре се скотѣ не авѣ). Атѣтѣ нѣтеле четѣдѣі, кѣтѣ ші авѣ рѣлѣлі се vede кѣ віно дѣла сарѣ, зѣлѣл дѣлѣл форма грѣкѣ (αλς), алѣлѣл дѣлѣл чеа латѣнѣ (sal). — Стрателе четѣдѣі сѣлѣтѣ перѣгѣлатѣ, каселе мѣі тотѣ дѣлѣл moda вѣлѣ нѣмерѣл локіторіорѣ се сѣіе ла 34,000 де сѣлете. — Днтрѣ тотѣ мѣінѣіле ачестѣі четѣдѣі, чеа мѣі марѣ есте інстѣітѣтѣл лѣі Франкѣ, дѣлѣ

meiatъ ла анялъ 1698 де зня предикаторис лэте-
ранъ сьракъ, джсъ плинъ де крединцъ вие. Агъсгъ
Хертманн Франке. Ачестъ омъ естраординарис,
вължрдъ лпса чеа маре де скôle, маі вертоз
пентръ коніи сьрачі, конченъ grandiosa idee
де а дотемеіа ачестъ інстїтута мінзнатъ
фъръ съ айвъ пькаръ зня креїцаріа дн извгъ.
Елз се адрессъ ла місерїкордіа ѳменїлоръ челоръ
къ вьнъ крединцъ, шї къ адїсторїзлз лоръ зїдї зня
мірз де касе каре зімеште не омъ кьндъ ле прї-
веште. Ачі есте зня интернатъ къ о скôлъ де
орѳанї, зня интернатъ къ о скôлъ елементаръ шї
прїмаръ де вьїедї де четъдіанї (deutsche Schule)
о скôлъ де фете, о скôлъ реалъ, зня інстїтутъ
дїмнасіал (lateinische Schule), зня педароціз
(алжмнатъ пентръ конїї де прїнци авзїї), зня
їнстїтутъ де міссїонарі, о тіпографїе де вївлїї
(пльз акъмъ се тіпърїръ маі пьлге мїлліоне), о
спедерїе, о скôлъ де дїмнасіе къ о гръдїнъ
фбрте маре. Нштерзлз сколарїлоръ дїн тотъ ін-
стїтутълз вчеста грече акъмъ несте 3000.

Ла дїмнасіалз ншмітъ педароціз (алжмнатъ
пентръ конїї де прїнци авзїї) се свіе келгзіала
не аняз пентръ зня алжмнъ пльз ла 350 талерї
пентръ зня сїпендіатъ, пльз ла 270 талерї. Ла
їнстїтутълз дїмнасіал, ншмітъ сїмвалъ скôлъ латїнъ,
шї destinатъ пентръ вьїедї де прїнци къ старе
де мїзловъ, апої ла скôла реалъ шї лэ скôла прї-
шаръ (ншмітъ скôлъ цертманъ) сжнт 2 секціїні,
ла чеа дїнтъїз се свіе келгзіала пентръ зня алжмнъ
не аняз пльз ла 130 талерї, ла а дôза пльз ла
100 талерї, къ тóте челе печессаре. Даръ орѳанї
нз пьлтескъ нїміка. — Афаръ де интерні сжнт шї
фбрте пьлді естерні карї пьлтескъ зня дїдактръ
педжсепнатъ. — Ачі кьрсєріле де днвзътъръ
сжнт семестрале, ншміреа де 6 класе дїмнасіале
се дїне, даръ до адевъръ сжнт 14 секціїні се-
местрале, карї дьпъ каначїгатеа скôларїлоръ се
маї потъ джмьлді. Къ тóте ачестеа се джпрї-
жеште аша ка вьїедїї дн вьрстъ де 18 anni съ
шї ѳїнескъ стъдіїле дїмнасіале. — Ассемїне есте
шї къ скôлеле реале; шї ачестеа аъ пльз ла 14
секціїні семестрале. — Ла педароці есте акъмъ
дїректорїз D. Крамтер, ла інстїгълз дїмнасіал
Еккстєїн, ла скôла реалъ D. Цїеманн. Ез нз
потъ десталъ пьлцътї ачесторъ вьрвадї пентръ
взпавоїндъ че авьркътърїмїне, індїїндъмъ къ ачесте
ашезьмїнте інтерессанте, шї фькьндъмї петречереа
дн Халла пьлкътъ. — Не лънгъ челелалте овсер-
везъ, къ скôлеле ачестеа се дїнъ къ фбрте мїчі

спесе, дн старе фбрте вьнъ; днвзъторїї се іав
дела зніверсігате ка аспїранці ла професєрї пентръ
зня онорарїз фбрте мїкъ, шї се сілескъ ка съ шї
кьштїце ншме вьнъ спре а пьгѳ ацїїонде о датъ
професєрорї ordinarї ла алге інстїтуте къ лосї маї
вьне.

Дн Халла авзї оккасіїнеа де а фаче кь-
постїндъ днтре алдії къ D. професєр Daniel,
каре дьвлїкъ літєрпїїле дїверселоръ копфессіїні
врештїне, днтре ачестеа шї але вісерїчеї грє-
чештї дн тестълз оріцінал.

ЕПІСТОЛА XII.

Мардевзргъ 19. Ізніз 1855.

Мардевзргълз есте зня дїнтре челе дїнтъїз
фортъреде але Прєссїеї, зїдїтъ дн фортъ лънгъ-
рѳдъ не лънгъ Елва. Афаръ де сьрата чеа маре
каре таїе четатеа де а лънгълз, тóте челелалте
сжнт сьржнтє. Ценерарїзлз Тїллі ассалтндъ
ачеастъ четате дн 10. Маїз 1631, о арсе маї
тóтъ, даръ дїн порочїре се крѳцъ Домълз чєлъ
grandїосъ, зїдїтъ днтре anni 1211—1363, дїн презъ
къ алге вісерїчі шї кьтева касе. Четатеа нштеръ
акъмъ пльз ла 70,000 локзїторї, шї аре дôзе
дїмнасії, знялз ншмітъ алз Домълзї апрôне де
ачеастъ вісерїкъ, шї алълз ншмітъ алз монасте-
рїлзї, саз скьртъ Педароціз, ѳїндъ къ аре шї
зня Алжмнатъ, дн каре се дїнъ ла 80 де интерні,
дїнтре карї 40 сжнт гратзїдї, еаръ чєїлалді сол-
венді. Дїмнасіалз ачестеа аре зня венїтъ анял де
40,000 талерї, рьмасъ де ла монастерїлз катоїкъ
каре се десѳїїндъ дьпъ рефортъчїзне. Елз стъ
акъмъ сьпгъ дїренчїзнеа ветеранлзї літєратрїї
классіче, Dr. Müller, декоратъ къ тіглълз де
консіларїз. Тóтъ лэмеа дїне не Домълз Müller
де зня омъ рїдїдъ несте пьсєръ, джсъ кьтрь мїне
се арьтъ фбрте амїкал, ть прїмвалъ прїн тотъ
їнстїгътълз, шї мї коньнїкъ къ о неаштєптатъ
превенїндъ тóте кьпшїтїїнцєле печераре пентръ
міссїїнеа меа. Домълз Müller пропъне джсшї
дн класеле сьперїóre літєратрїа класікъ. Ез
ассїстай къ пьлчере ла еспїлїкьїзнеа лзі Ораціз,
каре о фькъ Domnїа лзі дн лїмва латїнъ. —
Афаръ де ачесте дôзе дїмнасії, маї сжнт дн
Мардевзргъ шї алге скôле де вьїедї шї де фете,
джсе скьрпїтеа тіпнлзї нз ть ієртъ де алє
вісіга.

A. T. A.

Diplom'a Universitatis de Gottinga.

prin care se creaza A. Treboniu Laurianu, inspectorulu generalu alu scololoru din Moldova, Doctoru de filosofia si magistru de arte liberali. (Vedi si Gazeta a. c. Nr. 62).

„QUOD. FELIX. FAUSTUMQUE. SIT AUSPICIIS. ET INDULGENTIA AUGUSTISSIMI. ET POTENTISSIMI. PRINCIPIS. AC. DOMINI DOMINI

G E O R G I I. V.

REGIS. HANNOVERAE REGII. PRINCIPIS. MAGNAE. BRITANIAE. ET. HIBERNIAE DUCIS. CUMBRIAЕ DUCIS BRUNSVICENSIS. ET. LUNEBURGENSIS RECTORIS. ACADEMIAE. SUAE. MAGNIFICENTISSIMI DOMINI. NOSTRI. LONGE. CLEMENTISSIMI MAGNIFICO. ACADEMIAE. PRORECTORE

AUGUSTO. HENRICO. RITTER

ORDINIS. GUELPHICI. EQUITE AULAE. REGIAE. CONSILIARIO. INTIMO PHILOSOPHIAE ET. THEOLOGIAE. DODTORE. PHILOSOPHIAE. PROFESSORE. PUBLICO. ORDINARIO SOCIETATIS REGIAE. SCIENTIARUM. GOTTINGENSIS NECNON. COMPLURIUM. SOCIETATUM LITERARIUM. SOCIO EGO. ORDINIS. PHILOSOPHORUM. H. T. DECANUS. ET. PROMOTOR LEGITIME. CONSTITUTUS

G E O R G I U S. W A I T Z

PHILOSOPHIAE. DOCTOR. ET. ARTIUM. LIBERALIUM. MAGISTER. HISTORIARUM. PROFESSOR. PUBLICUS. ORDINARIUS REGIAE. SOCIETATIS. SCIENTIARUM. GOTTINGENSIS. SODALIS REGIAE. (NB. Sierele sunt altfelu locate.) SCIENTIARUM ACADEMIAE. BORUSSICAE. PER. EPICULARUM. COMMERCIIUM. CONIUNCTUS SOCIETATIS. SCIENTIARUM. LUSATIAE. SUPERIORIS. SOCIUS. HONORARIUS SOCIETATIS. APERIENDIS. FONTIBUS. RERUM. GERMANICARUM. ALIARUMQUE. SOCIETATUM. HISTORICARUM QUAE. HANNOVERAE. MEININGAE. IENAE. HALAE. LUBECAE. HAMBURGI. KILIAE. ET. HAVNIAE. SEDENT NECNON. SOCIETATIS. INDAGANDAE. LINGVAE. ET. ANTIQUITATI. GERMANICAE ET. SOCIETATIS. HISTORICO THEOLOGICAE. LIPSIENSIIUM. SODALIS. VIRUM. PRAENOBILISSIMUM. ET. DOCTISSIMUM

AULUM. TREBONIUM. LAURIANUM

DACO ROMANUM. FOVENTE. TRANSSILVANIAE. VICO NATUM SUPREMUM. SCHOLARUM. PUBLICARUM. IN MOLDAVIAE. PRINCIPATU. INSPECTOREM TRIBUNI. TITULO. DECORATUM PROPTER. EGREGIAM. LINGVAE. ET. HISTORIAE. DACO-ROMANAE. SCIENTIAM. LIBRIS BONAE. FRUGIS. PLENIS. EDITIS. APPROBATAM DIE XX. M. IULII. A. MDCCCLV PHILOSOPHIAE. DOCTOREM. ET. ARTIUM. LIBERALIUM MAGISTRUM

RITE. CREAVI EIVSQUE. REI. HAS. LITERAS. TESTES SIGILLO. ORDINIS. PHILOSOPHORUM MUNIRI FECL. etc.

086
c
92

ANNITIA

Ballada din Bucovina*).

De-abié Stefan se 'ntornase
Din resbellul cu Magiari;
De-abié sosisara-acasa
Moldovenii militari:
Când colo, din meadia-noapte
Maniac, crudul han tatar
Cu „nogaicele“ gloate
Calca Moldovan otar.

Si ca viscolu 'n pustie
Si ca Nordu 'nfurieat,
Când prin munti si prin campie
Turbida infricosiat:
Asiá strasinic navalesce
Tatarimea pe 'mpregiur
Arde, prada, pustiesce
De nemica nu se 'ndur!

Mare groadia se respinde
Preste tiara, prin popor;
Barbariea tot se-stinde
En batjocuri si 'n omor

Vai! si-un cyp de mantuire
Nu-i, căci hanu 'ntaretat,
A lui Dragosiu suvenire
Sà le stinga s'au jurat.
Pe ascuns deci, cu-'nfamie,
El en tiara-au napustit
Domnitoriul nici nu scie
De pericolul cumplit.

Spre Suciava se togoala
Vandalismul desfrenat;
Căci acolo 'n capitala
Ii e scopul blastemat,
Lor de Stefan le e sete
Lor de Stefan le e dor,
Ce sumetiele lor cete
Le-a 'nfruntat de-atatea ori.

Deci a Domnului perire
Mai antaiu ei slimuesc
Iug apoi si cucerire
Bietei tieri ei hotaresc.

Dar' la Molna când sosese
Maniac crudul jacuatoriu;
Intr' un sat el nu gasesce
Nici macar un locuatoriu.
— „Ha, misiei! ei aflara
Cum că 'n oaspeti le venim
Si-asisi toate ni lasara
Numai nusă ne 'ntalnim“

„Foc, la sat mări! —“ predatoriul
Striga 'n furia cumplit,
Un minut, si satisiorul
Flacara'lau 'coperit!

Ach! si eata pintre para
Nu-sciu cine 'nca fugind
Si pe umeri o povoara
Urca, flacara 'mpartind.
— „A, vedeti mări! cum-ca.un cane
De crescina au mări remas
Iuty sariti, si-aici la mine
Mi-l aduceti in ist' ceas!“ —

Ha! si-o oardia si sare
Din al órdei greul nor;
Cu strigări de 'mfiorare
Se insira prin ponor

Si ca fearele turbate
Si ca zmeii 'nversiunati
Când de foame iritate
Dau de-o prada pin Carpati;
Asia jertfa-si napadesce
Oardia de crunti barbari
Din pregiur spre ea se-isbesce
Sà nu-i scape-un biet fugariu!

„Provedintia premarita
Fie-ti mila de crescini!
Nu-i lasă ca sà-i ingita
Crude ginte de pagani!

„Dar' si-aici sa-ti fia mila
De un suflet crescinesc!
Căci fugintea-i o copila
Din poporul romanesc!“

„Ea-i Annitia, brava fata
Ce fugind de rei tirani
N'au uitat de-amatu-si tata
Slab de boala si de ani.

*) Se pastreza si ortografi'a auctorului. R.

„Ea-a sa diestre si odoare
 Colo 'n flacari le-au lasat
 Dar' de tata-si. ce mai moare
 Preste toate se-a 'ngrijeat.“

„Fia-ti mila Doamne sfinte
 De-acest cuget drept roman
 Si 'n minutul ast ferbinte
 Nu-l lasa 'n mani de dusmauu.“

Si ca fiarele turbate
 Si ca zmeii 'nversunati
 Când de foame iritate
 Dau de-o prada pin Carpatii:
 Asia oardia barbara
 Dupa fata tipa, sbor
 Ce cu scumpa ei povoara
 Acum sue-un muntisor.

Acolo, pe-acea colnice
 Toti satenii 's refugiti
 Si cu siantiuri artefice
 De-aperare sent gatiti.

Ensa, vai! sermana fata,
 Cum ea 'n verv se-a acatia
 Căci potirea mbestiata
 Iata-o-acuma-e acolea!
 — Auditi, cum cu 'ngrodire
 Si cu hohot satanesc
 I-i merintia-acum perire
 Cynuri, moarte-i giuruesc.

Cade biata 'n agonie
 Nu mai poate-au pré slabit;
 Dara inima-i cea vie
 Cătra Ceriu nu 'si-au recit.

„Ach! — O Doamne! Tu pre mine
 Me-i lasa 'n ast ceas amar?
 Ale mele-adancî suspine
 N' au agiuns l' al Teu altar?
 Vina Doamne! te endura!
 De cumplita soartea mea
 Vedi, barbarii me injura
 Ach! — triumf lor nu le da!“

„Iara voea Ta de este
 Eu acest farsit să am:
 Fia Doamne! — dar' scutesce
 Pre-al meu tata si-al meu neam!“

Asia fata 'n simtiu ferbinte
 Cătra ceriu au suspinat
 Iar' potirea prigoninte
 Tot mai mult s'au 'propieat.

Si cu cyot de turbare
 Si cu hohot satanesc
 I-i merintia-acumu perdiare
 Vai! si iat-o ocolesc!

Fata strengre 'n sfenta-amoare
 Pre-al ei tata l' al ei pept
 — „Doamne!“ — striga cu ardoare
 „Tu ai fost, si esci pré-drept...!“
 Ha! — si un fulger, si un trasnet
 Crapa, bubue 'n senin! —
 Si 'ncea-un fulger, si un tunet,
 Encat polii resusp in —!

Cremeniti de 'mfiorare
 Stau tatarii nemisicat
 Iar a fetei sfenta-ardoare
 Cerin-o au glorificat —!
 Caci sumeatia tatarime
 Ce pre ea o prigoni
 De viteadia satanime
 Din colnic se nimici.

Tunetul se molcomeadia
 Volbura au contenit....
 Dar' colo, despre amiadia
 Oare ce s'au audit! —
 Flueri, buciune, cantare
 Tropot, vuet dinganiri....
 .... Ha, vedeti, cine apare,
 Stefan cu ai lui osciri! —

Ele, Domnul cu romanii, —
 — Maniac iar' a 'ncrămenit
 — Cremenesc si toti paganii
 Când pre Stefan 'lau dierit.

Pe colnic, unde-s satenii
 Deci bataea s'au, incins....
 .... „Sa traiasca Moldovenii
 Pre tatarii ei iau invins! —
 Si 'ncea nu e bine séra
 Când de Stefan cultropiti
 Cu rusine si cu-ocara
 Fug din tiara isgoniti*).

Uri de gloria resuna
 P'a Moldovei sfent hotar
 Cătra Ceriu, care resbuna
 A 'mpilarei jug barbar!

Ir. Porumbescu.

*) Vedi istoria Moldovei: (aceasta se 'ntemple
 la 20. Aug. 1468.)